

Geografia i gènere**2015/2016**

Codi: 101597

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i ordenació del territori	OT	3	2
2501002 Geografia i ordenació del territori	OT	4	0

Professor de contacte**Utilització de llengües**

Nom: Mireia Baylina Ferré

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Correu electrònic: Mireia.Baylina@uab.cat

Prerequisits

1. L'assignatura requereix un bon coneixement de l'**anglès**, escrit i oral.
1. Els coneixements adquirits a primer curs sobre el concepte de **lloc** són fonamentals com a punt de partida per a comprendre les relacions entre el lloc i el gènere.

Objectius

Durant molts segles la meitat de la humanitat ha estat ignorada com a objecte d'estudi en les ciències socials. Només fa quaranta anys i gràcies al moviment feminista i a l'evolució de la situació de les dones a la societat (ocupació, formació, participació política, condicions de vida) s'ha desenvolupat el procés científic de fer visible a l'altra meitat del gènere humà. La Geografia s'ha incorporat també a aquest procés, primer observant i analitzant els patrons diferencials de les dones en la seva relació amb l'espai i més endavant reconeixent **l'estructura de gènere a la societat** com un element fonamental per **comprendre els canvis econòmics i socials** del món contemporani i la forma **com el medi geogràfic és constituït i utilitzat per la població**.

La geografia ha considerat tradicionalment la societat com un conjunt neutre, asexual i homogeni, sense plantejar les **profundes diferències que hi ha entre homes i dones en la utilització de l'espai**. La geografia de gènere defensa que l'espai no és neutre des del punt de vista de gènere i això implica la necessitat d'incorporar les **diferències socials entre homes i dones i les diferències territorials en les relacions de gènere** per explicar la realitat en qualsevol lloc del món i a qualsevol escala. Això vol dir que gairebé tots els temes tractats per la geografia poden i han de ser reformulats des d'aquesta perspectiva. A mode d'exemples, alguns processos que tenen una importància global no poden tenir una explicació completa si no s'hi incorpora la variable gènere. La *globalització de l'economia* no es comprèn sense considerar la divisió internacional del treball i el paper de les dones com a mà d'obra barata i flexible. La consideració al gènere permet explicar perquè les dones perceben salaris més baixos i aporten flexibilitat a les condicions laborals, i en darrera instància, perquè es produeixen segons quins processos de desinversió en unes regions i d'inversió en unes altres. Igualment, en l'explicació de la *deforestació i la desertització* de zones semiàrides de la terra cal tenir present el paper de les dones en l'obtenció d'aquests recursos, i una correcta planificació del desenvolupament hauria de tenir present què pot representar per aquest col·lectiu la dotació d'aigua corrent als pobles, per exemple.

La finalitat de l'assignatura és, doncs, **introduir la mirada de gènere a la geografia** per tal de **potenciar una anàlisi geogràfica més completa i no esbiaixada**. I l'objectiu principal és **donar a conèixer aquesta perspectiva a l'alumnat i fer-li veure, amb exemples pràctics, la importància d'incloure aquesta dimensió en les seves anàlisis geogràfiques.**

Els objectius formatius són els següents:

- Comprendre les definicions, conceptes bàsics i objectius de la geografia de gènere.
- Comprendre com la incorporació de la perspectiva de gènere altera i augmenta el coneixement sobre la relació entre la societat i el medi.
- Ser capaç de reformular investigacions geogràfiques incorporant-hi la perspectiva de gènere.
- Valorar la introducció d'aquesta perspectiva en els estudis geogràfics actuals.
- Desenvolupar la capacitat de reflexió, anàlisi, discussió i interpretació, tant individual com en grup.

Competències

Geografia i ordenació del territori

- Desenvolupar estratègies d'anàlisi, síntesis i comunicació que permetin transmetre la Geografia en entorns educatius.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar el coneixement teòric necessari per plantejar problemes geogràfics de manera integrada i combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les principals dinàmiques del món actual des d'un vessant geogràfic.
2. Comunicar els principals conceptes teòrics del coneixement geogràfic en entorns educatius.
3. Contrastar i comparar dades geogràfiques rellevants.
4. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
5. Identificar les idees i expressar-les amb correcció lingüística en diverses llengües.
6. Participar en debats geogràfics respectant les opinions dels altres participants.
7. Plantejar problemes sobre la planificació de la distribució espacial dels equipaments col·lectius, dels recursos i de la mobilitat de les persones.
8. Resoldre problemes de manera autònoma.
9. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

El fil conductor serà la relació de les persones amb els llocs en la seva vida quotidiana, en l'espai públic i privat i a diverses escales geogràfiques: el cos, la llar, el barri, la ciutat/poble i l'estat. Tenint en compte que els llocs són la intersecció entre els processos locals i globals en un temps determinat i que, per tant, es defineixen per les relacions socioespacials que en ells s'hi produeixen i els distingeixen, s'analitzaran un seguit de llocs on s'hi desenvolupa la vida de cada dia i on s'hi creen relacions de gènere diferents.

Estructura:

- 1) Gènere i lloc: objectius, conceptes bàsics i referents teòrics.
- 2) El lloc més immediat: el cos
- 3) La llar i el lloc de treball
- 4) La ciutat i l'espai públic
- 5) El món rural i l'entorn mediambiental

Metodologia

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan a través de les següents activitats:

- 1) Explicacions orals per part de la professora
- 2) Lectura d'articles i/o capítols de llibre
- 3) Pràctiques sobre els temes d'estudi, individuals o en grup, de despatx o de camp
- 4) Visualització de pel·lícules relacionades amb els temes d'estudi
- 5) Debat presencial sobre les lectures obligatòries i les pel·lícules

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	20	0,8	
Debats sobre les lectures i pel·lícules	10	0,4	
Pràctiques, individuals o de grup, de despatx o de camp	10	0,4	
Tipus: Supervisades			
Examen	5	0,2	
Tutories individuals i en grups petits de seguiment a l'alumnat	15	0,6	
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	10	0,4	
Lectura individual dels textos obligatoris	15	0,6	

Realització de les pràctiques	15	0,6
Visualització i interpretació de pel·lícules	10	0,4

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es farà de forma continuada a partir d'una **part pràctica (40%)**, un **examen de continguts fonamentals (40%)** i la **participació activa en els debats (20%)**. Es pot reavaluar l'examen. No es reavaluen les pràctiques ni la participació en els debats.

De de les activitats es valorarà la capacitat d'anàlisi, la reflexió crítica, l'aportació personal, la capacitat de síntesi dels resultats, la claredat en l'exposició i la presentació formal. De la participació als fòrums es valorarà l'exposició d'idees, la qualitat de les mateixes, la capacitat de relació amb els temes que es treballen i la reflexió crítica.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	40%	5	0,2	1, 2, 3, 8, 9
Participació en els debats	20%	10	0,4	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9
Pràctiques de curs	40%%	25	1	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9

Bibliografia

BENERIA, Lourdes (2004), Género, desarrollo y globalización. Por una ciencia económica para todas las personas, Barcelona, Hacer

BRU, Josepa (1997), Medioambiente: poder y espectáculo. Gestión ambiental y vida cotidiana, Barcelona, Icària/Antrayt, pp. 119-166

DOMOSH, Mona; SEAGER, Joni (2001), Putting women in place, London, Guilford Press

GARCIA RAMON, M.Dolors; BAYLINA, Mireia (eds.) (2000), El nuevo papel de las mujeres en el desarrollo rural, Vilassar de Mar, Oikos Tau

GENDER, PLACE AND CULTURE. A journal of feminist geography, Carfax Publishing

MCDOWELL, Linda (1999), A feminist glossary of human geography, London, Arnold

MCDOWELL, Linda (2000), Género, identidad y lugar. Un estudio de las geografías feministas, València, Càtedra

MOMSEN, Janet H. (2004) Gender and Development, Londres i Nova York, Routledge.

SABATÉ, Ana; RODRÍGUEZ, Juana María; DÍAZ, María Ángeles (1995), Mujeres, espacio y sociedad. Hacia una Geografía del género, Madrid, Síntesis

SEAGER, Joni (2005) The Atlas Of Women In The World, Londres, Earthscan.

VILLOTA, Paloma de (2005), Globalización y desigualdad de género, Madrid, Síntesis.

WOMEN AND GEOGRAPHY STUDY GROUP (eds.) (1997), *Feminist geographies. Explorations in diversity and difference*, Essex, Longman

DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA, números monogràfics 14 (1989), 26 (1995, Dona, treball i vida quotidiana), 35 (1999, Gènere i medi ambient) i 49 (2006, Geografia i gènere al món).

<http://igugender.socsci.uva.nl/newsletter.html> (Newsletter de la Comissió de Geografia i Gènere de la Unió Geogràfica Internacional)